

This Question Paper contains 12 printed pages.
(Sections - A, B, C, D & E)

Sl.No.

17 (GE)

(MARCH, 2023)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

સૂચનાઓ :

- 1) સ્પષ્ટ વંચાય તેવું હસ્તલેખન જાળવવું.
- 2) આ પ્રશ્નપત્રમાં પાંચ વિભાગ A, B, C, D અને E તથા 1 થી 46 પ્રશ્નો છે.
- 3) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. આંતરિક વિકલ્પો આપેલા છે.
- 4) પ્રશ્નની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.
- 5) સૂચના પ્રમાણે આકૃતિઓ સ્વચ્છ, સ્પષ્ટ અને પ્રમાણસર દોરવી.
- 6) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો. પ્રશ્નોના જવાબ ક્રમમાં લખવા.

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Instructions:

- 1) Write in a clear legible handwriting.
- 2) This question paper has five Sections A, B, C, D & E and Question Numbers from 1 to 46.
- 3) All questions are compulsory. There are only internal options.
- 4) The numbers to the right represent the marks of the question.
- 5) Draw neat diagrams wherever necessary.
- 6) New sections should be written in a new page. Write the answers in numerical order.

વિભાગ - A

- * અધોદત્તસ્ય ગદ્યખण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कुरुत । [4]
 નીચે આપેલ ગદ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.

Translate the following passage into English.

- 1) अथ तयोः निश्चयं ज्ञात्वा अनागतविधाता निष्क्रान्तः सह परिजनेन । द्वौ इमौ तत्रैव जलाशये स्थितौ । अपरेद्युः
 धीवरैः आगत्य जलाशये जालं क्षिप्तम् । जालेन बद्धः प्रत्युत्पन्नमतिः मृतवद् आत्मानं संदर्श्य स्थितः । ततो
 जालाद् अपसारितः यथाशक्ति - उत्प्लुत्य गम्भीरं नीरं प्रविष्टः । यद्भविष्यः धीवरैः प्राप्तः व्यापादितः च ।

અથવા

- 1) सिद्ध राजस्य जयसिंहस्य निवेदनेन प्रेरिताः हेमचन्द्राचार्याः एकमपूर्वं व्याकरणग्रन्थं रचितवन्तः । सः सिद्ध
 हैमव्याकरणम् इति नाम्ना प्रसिद्धः अस्ति । अस्मिन् अष्टौ अध्यायाः सन्ति । तेषु प्रारम्भिकेषु षट्सु अध्यायेषु
 संस्कृतभाषायाः अन्तिमयोः द्वयौः अध्याययोः प्राकृतभाषाणां व्याकरणमप्यस्ति ।

- * અધોદત્તાનાં સંસ્કૃત પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ સંસ્કૃતે લિખત । [2]
 નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો.

Answer the following Sanskrit questions in Sanskrit.

- 2) कोपकलुषिता मतिः किं न विमृशति ?

- 3) प्रवाहरूपे परिवारे किं वहति ?

અથવા

- 3) प्रकृतिनिर्मिताः सरोवराः तु सर्वदा कीदृशाः भवन्ति ?

- * અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં લિખત । [4]
 નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો.

Answer the following questions in English.

- 4) શક્તિકુમાર બાવીસ વર્ષનો થતાં શું વિચારે છે ?

What does Shaktikumara think when he became twenty two years old?

- 5) બ્રહ્મા ક્ષમા અંગે શું કહે છે ?

What does Brahma say regarding for bearance?

* अधोदत्तस्य विषयस्य उपरि संक्षेपेण टिप्पणी लिखत ।

[2]

नीचे आपेला विषय उपर टूंकनोध लणो.

Write a short note on the following.

6) गुणवती कन्यानुं आयोजन.

Planning of the excellent girl.

अथवा

6) 'आवर्तपात' नामनुं विध्न.

The obstacle 'आवर्तपात' (Falling in whirlpool)

* अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत ।

[4]

नीचे आपेल गद्यखंड वांचीने प्रश्नांना उत्तर संस्कृतमां लणो.

Read the Paragraph carefully and write answers in Sanskrit.

7) अस्ति वित्तदासो नाम प्रभुतलोभः समृद्धः कश्चित् वणिज्जनः । तस्य कूटनाथाभिधः वैश्यः प्रातिवेशिकः आसीत् । एकदा कूटनाथेन चिन्तितं यदयं वित्तदासः धनिकोऽपि लुब्धो वर्तते । अतः केनापि उपायेन मया असौ वञ्चनीयः । एवं विचार्य सः कूटनाथः एकदा वित्तदासस्य गृहमुपगम्य अकथयत्, “भोः श्रेष्ठिन्, अस्माकं बहवः कुटुम्बिजनाः श्वः अतिथयः भविष्यन्ति । तेषामर्थे भोजनादिनिर्माणाय कानिचित् पात्राणि कृपया मह्यं यच्छतु । परश्वः तानि प्रत्यर्पयिष्यामि ।”

प्रश्नाः

(A) वित्तदासः कीदृशः आसीत्?

(B) वित्तदासस्य प्रातिवेशिकः कः आसीत्?

(C) एकदा कूटनाथेन किं चिन्तितम्?

(D) कूटनाथेन वित्तदासस्य गृहमुपगम्य किं अकथयत्?

विभाग - B

* अधोदत्तस्य पद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् / आङ्ग्लभाषायाम् अनुवादं कुरुत । [4]

नीचे आपेल पद्यखण्डनो गुजराती भाषाभां अनुवाद करो.

Translate the following verses into English.

8) (A) पाठशालां समं मित्रैः गच्छ पाठं तथा पठ ।

एवं समादिशत् पुत्रं तातः पुत्रहिते स्तः ॥

(B) त्यज दुर्जनसंसर्गं भज साधुसमागमम् ।

कुरु पुज्यमहोरात्रं स्मर नाम हरेः सदा ॥

अथवा

8) पुराणमित्येव न साधु सर्वं

न चापि काव्यं नवमित्यवद्यम् ।

सन्तः परीक्ष्यान्यतरद् भजन्ते

मूढः परप्रत्ययनेयबुद्धिः ॥

* अधोदत्तानां संस्कृत-प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत । [2]

नीचे आपेल संस्कृत प्रश्नोना उत्तर संस्कृतभां लभो.

Write the following Sanskrit questions answers in Sanskrit.

9) पूर्वे देवाः कथं भागम् उपासते?

अथवा

9) किम् उपादेयम् अस्ति?

10) जटायुः रावणस्य किम् उत्पाटयामास?

* અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનાં ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયામ્ લિખત ।

[6]

નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો.

Answer the following questions in English.

11) પતિ પ્રત્યે પત્નીએ કેવી વાણી ઉચ્ચારવી જોઈએ?

In what way should a wife talk with her husband?

12) કઈ કઈ પરિસ્થિતિમાં ભક્ત માતાને રક્ષણ કરવા પ્રાર્થે છે?

In which different situation does a devotee pray goddess to protect him?

13) અંતે જટાયુએ શું કર્યું?

What did Jatayu do at the end?

* શ્લોકપૂર્તિ કરુત ।

[4]

શ્લોકપૂર્તિ કરો.

Complete the verses.

14) અનાથો દરિદ્રો ત્વમેકા ભવાનિ ॥

15) જાતસ્ય હિ શોચિતુમર્હસિ ॥

विभाग - C

* अधोदत्तस्य नाट्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् / आङ्ग्लभाषायाम् अनुवादं कुरुत । [4]

નીચે આપેલ નાટ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.

Translate the following dialogue in English.

16) પરિવ્રાજકઃ - મૂર્ખ ! ક્ષણે ક્ષણે ક્ષીયમાણે શરીરે કિં તે રમણીયમ્ । આગચ્છ વત્સ ! પઠ તાવત્ ।

શાળિલ્યઃ - ન તાવત્ પઠિષ્યામિ ।

પરિવ્રાજકઃ - કિમર્થમ્ ।

શાળિલ્યઃ - પઠનસ્ય તાવત્ અર્થ જ્ઞાતુમ્ ઇચ્છામિ ।

પરિવ્રાજકઃ - પઠિતપાઠૈઃ અપિ કાલાન્તરવિજ્ઞેયા ભવન્તિ પઠનાર્થાઃ । તસ્માત્ પઠ તાવત્ ।

શાળિલ્યઃ - પઠનેન કિં ભવિષ્યતિ ?

અથવા

16) સુનીતઃ - સચેતનાઃ પશવઃ પક્ષિણશ્ચ કિં કુર્વન્તિ ?

પુનીતઃ - એતે ઘટનયા ઉત્થિતાત્ ધ્વનેઃ ભયમનુભવન્તિ । અતઃ ઘટના - સ્થલાત્ દૂરે ધાવન્તિ ।

સુનીતઃ - સત્યં વદતિ ભવાન્ । ગવાદયઃ પશવસ્તુ નિર્બુદ્ધયઃ સન્તિ ।

પરન્તુ કશ્ચિત્ સબુદ્ધિઃ માનવોઽપિ યદિ ઘટનાસ્થલાત્ દૂરે ધાવતિ, તર્હિ પશુખે સઃ ।

પુનીતઃ - વસ્તુતસ્તુ મનુષ્યઃ યદિ મનુષ્યઃ ઇવ વર્તતે, તદા સઃ દૂર્ઘટનાયાઃ સાક્ષી ભૂત્વા ત્રિવિધં કાર્યમ્ આચરતિ ।

* અધોદત્તે વાક્યે કઃ વદતિ ઇતિ લિખત ।

[2]

નીચે આપેલ વાક્યો કોણ બોલે છે તે લખો.

State the following sentences who says to whom?

(અ)

(બ)

17) ધ્વોઃ ધ્વોઃ પ્રકૃતિં ગતઃ

- ચન્દનદાસઃ ।

- દુર્યોધનઃ ।

18) કેનાપિ અનભિજ્ઞેન આર્યસ્ય

एतत् निवेदितम्

- घटोत्कचः ।

* અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ લિખત ।

[4]

નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતીમાં લખો.

Answer the following questions in English

19) 'सत्यं मयूरः' नाट्यખંડના આધારે પઢનનો અર્થ કોણ અને ક્યારે સમજી શકે છે?

According to the lesson 'सत्यं मयूरः' who can understand the meaning of studies? When?

20) રાક્ષસના પરિવારની સોંપણી કરવા અંગે ચંદનદાસ ચાણક્યને શું જવાબ આપે છે?

What is Chandanadasa's reply to Chanakya for not entrusting the family of Rakshasa?

* અધોદત્તયોઃ વિષયયોઃ ઉપરિ સંક્ષેપેણ ટિપ્પણીં લિખત ।

[4]

નીચે આપેલ વિષયો ઉપર ટૂંકનોંધ લખો.

Write short notes on the following topics.

21) ચંદનદાસનું પાત્રાલેખન

Characterisation of Chandanadasa

22) શ્રી કૃષ્ણનો અંતિમ સંદેશ

The Final Message conveyed by Shrikrishna

* કોષ્ટગતપદાનિ પ્રયુજ્ય વાક્યાનિ રચયત ।

[2]

કૌંસમાં આપેલા પદોનો ઉપયોગ કરીને વાક્યો બનાવો.

Make sentences using words given in the brackets.

23) તું રાક્ષસના પરિવારને રક્ષે છે.

You are protecting Rakshasa's family

(યુષ્મદ્ રાક્ષસ ગૃહજન / પરિવાર રક્ષ)

24) માણસ સુખ અને દુઃખનો અનુભવ કરે છે.

Man experiences happiness and sorrow.

(માનવ સુખ ચ દુઃખ અનુ + ભૂ)

विभाग - D

* अधोदत्तानां प्रश्नानां सूचनानुसारम् उत्तराणि लिखत ।

नीचे आपेले प्रश्नांना सूचनानुसार उत्तर लખो.

Answer the following questions according to the given instructions.

25) 'वारिः' शब्दस्य समानार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत । [1]

नीरदः, तोयम्, जलजः

26) 'आलोकः' शब्दस्य विरुद्धार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत । [1]

तुर्यः, प्रकाशः, तमसः

27) अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः वर्तमानकालस्य मध्यमपुरुषस्य बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]

लिखामः, लिखन्ति, लिखथ

28) अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः सामान्य भविष्यकालस्य अन्यपुरुषस्य एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]

वर्षिष्यति, वर्षिष्यसि, वर्षिष्यामि

29) अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः आज्ञार्थ-अन्यपुरुषस्य बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]

विद्यन्ताम्, विद्यताम्, विद्येताम्

30) अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः विध्यर्थ - अन्य-पुरुषस्य द्विवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]

भजेयाताम्, भजेरन्, भजेत

31) अधोदत्तस्य वाक्यस्य 'स्म' प्रयोगः कृत्वा वाक्यं पुनः लिखत । [1]

जीवने कीदृशाः विध्नाः भवन्तीति शिष्यः अपृच्छत् ।

32) अधोदत्तेभ्यः नामरूपेभ्यः षष्ठी विभक्तेः बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]

शिष्ययोः शिष्याणाम्, शिष्यस्य

- 33) अधोदत्तेभ्यः नामरूपेभ्यः चतुर्थी विभक्तेः एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]
कन्याभ्याम्, कन्येभ्यः, कन्यायै
- 34) उपपदविभक्तेः प्रयोगं कृत्वा रिक्तस्थानं पूरयत । [1]
..... नमः ।
(रामः, रामम्, रामाय)
- 35) प्रकोष्ठात् युक्तं संख्यापदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत । [1]
मनुष्यः दुर्घटनायाः साक्षी भूत्वा कार्यम् आचरति ।
- 36) रेखाङ्कितपदस्य कृदन्तप्रकारं लिखत । [1]
बालः जनकेन सह पुनः प्रविश्य गुरुं प्रणमति ।
- 37) अधोदत्तस्य सन्धिविच्छेदं कुरुत । [1]
सोऽचिन्तयत्
- 38) अधोदत्तस्य सन्धियुक्तं पदं लिखत । [1]
गतिः + त्वम्
- * अधोदत्तयोः सामासिकपदयोः समास प्रकारौ लिखत । [2]
- 39) धीवरालापः
- 40) प्रभूतलोभः

विभाग - E

* अधोदत्तानि वाक्यानि कथानकक्रमानुसारेण स्थापयत ।

[4]

नीचे आपेला वाक्यो कथानक क्रमानुसार गोठवो.

Arrange the sentences according to sequence of the story.

41) (A) एषु पुनः प्रत्येकमपि पदार्थाः भिन्नाः भिन्नाः भवन्ति ।

(B) अथ च प्रत्येकः सुवर्णखण्डः परस्परम् आकारेण प्रकारेण च भिन्नः भिन्नः भवति ।

(C) संसारे विविधाः पदार्थाः सन्ति ।

(D) तद्यथा – स्वर्णं लौहात् भिन्नं भवति ।

* अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत ।

[4]

नीचे आपेल गद्यखण्ड वांछीने प्रश्नांना उत्तर संस्कृतभां लખो.

Read the paragraph carefully and write answers in Sanskrit.

42) इक्ष्वाकुवंशे दिलीपो नाम राजाऽजायत । तस्य सर्वाणि सुखानि सुलभानि अवर्तन्त परं स चिरं पुत्रविहीनः अविद्यत । तस्मात् तेन स्वस्याः व्यथा गुरवे कथिता । ततो वसिष्ठो गुरुः मधुरेण वचनेन तं वदति स्म, “मम गृहे वसति नन्दिनी नाम कामधेनुपुत्री । एकाग्रेण नन्दिनीं तां कामधेनुं सेवस्व । कामधेनोः प्रसादेन तव मनोरथाः सफलतां गच्छेयुः ।”

प्रश्नाः

(A) इक्ष्वाकुवंशे कः राजा अजायत ?

(B) दिलीपेन स्वस्याः व्यथा कस्मै कथिता ।

(C) वसिष्ठस्य गृहे का वसति ?

(D) कस्य प्रसादेन दिलीपस्य मनोरथाः सफलतां गच्छेयुः ?

* कर्ता-कृतीनां योग्यं मेलनं कुरुत ।

[2]

कर्ता साथे योग्य कृति જોડો.

Match the following authors with books.

अ

व

43) भासः

-

हर्षचरितम्

44) बाणभट्टः

-

महाभारतम्

-

दूतघटोत्कचम्

* रेखाङ्कितानि पदानि शुद्धानि कृत्वा गद्यखण्डं पुनः लिखत ।

[3]

રેખાંકિત પદોને શુદ્ધ કરીને ગદ્યખંડ ફરીથી લખો.

Correct the underlined words and rewrite the paragraph.

45) किं ते कथयामि, शस्त्रास्त्रनिर्गतैः प्रदूषितैः सर्वं वस्तुजातं प्रदूषितं विषमयं च संजातम् । अस्य सरोवरस्य जलं अपि एतस्मादेव कारणात् सगरमस्ति । अत्रत्यम् जलं पीत्वा पीत्वा मदीया एषा स्थितिः सञ्जाता ।

* अधोदत्तस्य श्लोकस्य, अनुवादं कृत्वा अर्थविस्तारं कुरुत ।

[3]

નીચે આપેલ શ્લોકનો અનુવાદ લખીને અર્થવિસ્તાર કરો.

Translate the following verse and expand it.

46) यथा नयति कैलासं नगं गानसरस्वती ।

तथा नयति कैलासं न गङ्गा न सरस्वती ॥

અથવા

46) सेवितव्यो महावृक्षः फल-च्छाया-समन्वितः ।

यदि दैवात्फलं नास्ति छाया केन निवार्यते ॥

